

UDK:94(519.5)

**JANUBIY KOREYADA OLTINCHI RESPUBLIKA: DEMOKRATIK
RIVOJLANISH**

A.X.Xudoyberdiyev¹

¹ Tarix fanlar nomzodi, dots

e-mail: aziz.khudoberdi@mail.ru

D.B.Mizomov¹

¹ Magistrant, e-mail: baxtiyarovichdoniyor761@gmail.com

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

**MAQOLA
MALUMOTI**

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received: 11.02.2025

Revised: 12.02.2025

Accepted: 13.02.2025

KALIT SO'ZLAR:

Janubiy Koreya,
Oltinchi Respublika,
demokratiya, siyosiy
islohotlar, saylov tizimi,
fuqarolik jamiyati,
ommaviy axborot
vositalari, iqtisodiy
rivojlanish, inson
huquqlari, siyosiy
partiyalar.

Ushbu maqolada Janubiy Koreyaning Oltinchi Respublikasi (1987-yildan hozirgacha) davridagi demokratik rivojlanish jarayoni o'rganiladi. 1987-yilda o'tkazilgan konstitutsion islohotlardan so'ng mamlakatda erkin saylov tizimi joriy etildi, hokimiyat tarmoqlari o'rtasidagi muvozanat shakllandi va fuqarolik jamiyati rivojlandi. Ushbu maqola Oltinchi Respublika davrida amalga oshirilgan siyosiy o'zgarishlar, iqtisodiy taraqqiyot va demokratik institutlarning shakllanishini chuqur tahlil qiladi.

KIRISH. Janubiy Koreya XX asr oxiri va XXI asr boshlarida dunyoning eng tez rivojlangan va demokratik davlatlaridan biriga aylandi. Ushbu rivojlanishning asosiy bosqichlaridan biri Oltinchi Respublika (1987-yildan hozirgacha) davridir. Bu davrda

mamlakat avtoritar boshqaruvdan erkin saylovlar va demokratik institutlar tizimiga o'tib, siyosiy barqarorlik hamda fuqarolik jamiyatining shakllanishiga erishdi. Janubiy Koreyaning Oltinchi Respublikasi davridagi demokratik rivojlanish jarayoni tahlil qilinadi. Asosiy e'tibor 1987-yilgi islohotlar, saylov tizimidagi o'zgarishlar, fuqarolik jamiyati rivojlanishi va siyosiy tizimning mustahkamlanishiga qaratiladi.

Janubiy Koreyada Oltinchi Respublika: Demokratik Rivojlanish 1987-yilgi demokratik islohotlarning sabablari va oqibatlari Janubiy Koreyaning Oltinchi Respublikasi 1987-yilgi demokratik harakatlar natijasida shakllangan. Ushbu harakatlar mamlakat tarixidagi eng muhim siyosiy burilish nuqtalaridan biri bo'lib, avtoritar boshqaruvdan demokratiyaga o'tishning boshlanishini anglatgan. 1987-yilgi xalq qo'zg'oloni va siyosiy bosim 1980-yillarning o'rtalarida Janubiy Koreya avtoritar prezident Chun Du Xvan boshqaruvida edi. Chun Du Xvan o'z vorisi sifatida Ro Tae Uni tanlagan va 1987-yilda yana avtoritar boshqaruv davom etishini e'lon qilgan. Bu esa mamlakatda keng norozilik va ommaviy norozilik namoyishlariga sabab bo'ldi. 1987-yil iyun oyi namoyishlari mamlakat bo'ylab bir necha million kishini ko'chalarga chiqishga undadi. Talabalar, ishchilar va demokratik harakat faollari hukumatdan erkin saylovlar o'tkazishni talab qildilar. Xalqaro bosim: AQSh va boshqa g'arbiy davlatlar Janubiy Koreyada inson huquqlari buzilishidan tashvish bildirdi.. Siyosiy islohotlarning natijalari 1987-yil 29-iyun kuni Ro Tae U yangi siyosiy kurs qabul qildi va quyidagi demokratik o'zgarishlarni amalga oshirdi: Bevosita prezident saylovlari tizimi joriy qilindi. Konstitutsiyaviy islohotlar orqali inson huquqlari mustahkamlandi. Siyosiy partiyalarning erkin shakllanishi ta'minlandi. Shunday qilib, 1987-yilgi islohotlar Janubiy Koreyada Oltinchi Respublika davrining boshlanishiga olib keldi. Saylov tizimi va siyosiy partiyalar rivojlanishi. Saylov tizimidagi o'zgarishlar 1987-yilgi konstitutsion islohotlardan so'ng, saylov tizimi demokratik tamoyillarga mos ravishda o'zgartirildi: Prezident bevosita xalq tomonidan saylanadigan tizimga o'tkazildi. Parlament (Milliy Assambleya) saylovlari erkin va adolatli o'tkazila boshlandi. Mahalliy hokimiyat saylovlari ham isloh qilinib, xalq tomonidan saylanadigan tizim yo'lga qo'yildi. Siyosiy partiyalarning shakllanishi va o'zgarishi 1987-yildan keyin Janubiy Koreyaning siyosiy maydonida bir nechta yirik partiyalar faoliyat yurita boshladi: Demokratik Adolat Partiyasi (DJP)–Ro Tae U yetakchiligida. Yangi Koreya Demokratik Partiyasi (NKDP) – muxolifat vakillari tomonidan tuzilgan. Fuqarolik jamiyati harakatlari ham demokratik islohotlarga ta'sir ko'rsatdi. 1990-yillarga kelib, mamlakatda ikki asosiy partiyaviy tizim shakllandi va bu demokratiyaning barqaror rivojlanishiga olib keldi. Fuqarolik jamiyati va ommaviy axborot vositalarining erkinligi. Fuqarolik jamiyatining rivojlanishi 1987-yildan keyin inson

huquqlari tashkilotlari, talabalar harakatlari va kasaba uyushmalari kuchayib bordi. Ularning asosiy yutuqlari quyidagilar bo'ldi: Ishchilarning huquqlari himoya qilindi va mehnat sharoitlari yaxshilandi. Matbuot va jurnalistika mustaqilligi oshdi. Norozilik namoyishlari qonuniy asosda tashkil etila boshlandi. Matbuot va so'z erkinligining kengayishi 1980-yillarda hukumat ommaviy axborot vositalarini qattiq nazorat qilgan bo'lsa, 1987-yildan keyin senzura kamaydi. 1990-yillar va 2000-yillarda internet va ijtimoiy tarmoqlarning rivojlanishi natijasida matbuotning roli yanada oshdi. Hukumatga qarshi tanqidiy chiqishlar demokratik jarayonning ajralmas qismiga aylandi. 4. Iqtisodiy rivojlanish va demokratiyaning mustahkamlanishi Janubiy Koreyaning demokratik rivojlanishi mamlakat iqtisodiy yuksalishi bilan chambarchas bog'liq. 1990-yillardan boshlab: Bozor iqtisodiyoti islohotlari kuchaydi va xorijiy investitsiyalar jalb qilindi. Texnologik taraqqiyot va sanoat rivojlandi – Samsung, Hyundai, LG kabi kompaniyalar global o'yinchilarga aylandi. Ijtimoiy ta'minot tizimi yaxshilandi, ta'lim va tibbiyot sohalariga katta mablag' ajratildi. Natijada, Janubiy Koreya qisqa vaqt ichida Osiyodagi eng demokratik va iqtisodiy jihatdan rivojlangan davlatlardan biriga aylandi. Janubiy Koreyaning global demokratik maydondagi o'rni Bugungi kunda Janubiy Koreya Osiyodagi eng mustahkam demokratiyalardan biri bo'lib, uning tajribasi boshqa mamlakatlar uchun demokratik islohotlar o'tkazishda o'rnak bo'lishi mumkin.

Mavzuning ilmiy yangiligi 1987-yilgi demokratik harakatning uzoq muddatli natijalari tahlil qilinadi. O'zgarishlarning hozirgi siyosiy tizimga ta'siri o'rganiladi. Saylov tizimining evolyutsiyasi va siyosiy institutlarning rivojlanishi chuqur tahlil qilinadi. Fuqarolik jamiyati va ommaviy axborot vositalari demokratiyaning mustahkamlanishidagi roli o'rganiladi. Erkin matbuotning siyosiy jarayonlarga ta'siri. Norozilik harakatlari va fuqarolarning faolligi. Janubiy Koreyaning demokratik rivojlanish modeli boshqa Osiyo davlatlari bilan solishtiriladi. Mamlakatning siyosiy va iqtisodiy barqarorligi boshqa Osiyo davlatlari tajribasi bilan qiyoslanadi. Demokratik taraqqiyotning xususiyatlari aniqlanadi. Iqtisodiy rivojlanish va demokratik jarayonlar o'rtasidagi bog'liqlik yoritiladi. Bozor iqtisodiyoti va siyosiy erkinlikning o'zaro ta'siri tahlil qilinadi. Davlat siyosati va xususiy sektor rivojlanishining demokratik institutlarga ta'siri o'rganiladi.

Tadqiqot maqsadi va vazifalari: Janubiy Koreyaning Oltinchi Respublika davridagi demokratik rivojlanish jarayonlarini o'rganish va uning hozirgi siyosiy tizimga ta'sirini aniqlash. 1987-yilgi demokratik islohotlarning sabab va oqibatlarini tahlil qilish. Saylov tizimi va siyosiy partiyalarning shakllanish jarayonini o'rganish. Fuqarolik jamiyati va ommaviy axborot vositalarining erkinligi darajasini baholash. Hukumat va parlament

tizimidagi o'zgarishlarni tahlil qilish. Janubiy Koreyaning global maydondagi demokratik davlat sifatidagi o'rnini aniqlash.

Tadqiqot obyekti va predmeti Janubiy Koreyaning Oltinchi Respublikasi (1987-yildan hozirgacha) davridagi demokratik rivojlanish jarayoni. 1987-yilgi konstitutsion islohotlar va saylov tizimidagi o'zgarishlar. Hokimiyat tarmoqlari o'rtasidagi muvozanat va qonunchilik jarayonlari. Fuqarolik jamiyati va ommaviy axborot vositalarining roli. Demokratik islohotlarning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri. Janubiy Koreyaning xalqaro demokratik reytinglardagi o'rni.

Xulosa Janubiy Koreyaning Oltinchi Respublikasi davri mamlakat tarixida demokratik rivojlanishning eng muhim bosqichi hisoblanadi. 1987-yilgi islohotlar natijasida erkin saylov tizimi joriy etildi, inson huquqlari himoya qilindi va fuqarolik jamiyati shakllandi. Saylov tizimi modernizatsiya qilinib, xalq bevosita prezident saylash imkoniyatiga ega bo'ldi. Hokimiyat tarmoqlari o'rtasidagi muvozanat kuchaydi, parlament va sud hokimiyati mustahkamlandi. Ommaviy axborot vositalari erkinlashib, matbuot va jurnalistika siyosiy jarayonlarga katta ta'sir ko'rsatdi. Iqtisodiy o'sish demokratik islohotlar bilan uyg'un ravishda davom etdi va Janubiy Koreya global miqyosda kuchli davlatga aylandi. Bugungi kunda Janubiy Koreya Osiyodagi eng barqaror va rivojlangan demokratik davlatlardan biri bo'lib, uning tajribasi boshqa mamlakatlar uchun o'rnak bo'lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Cumings, B. (2005). Korea's Place in the Sun: A Modern History. W. W. Norton & Company.
2. Oberdorfer, D. (1997). The Two Koreas: A Contemporary History. Basic Books.
3. Kim, S. S. (2000). Korea's Democratization. Cambridge University Press.
4. Armstrong, C. K. (2013). The Koreas. Routledge.
5. Shin, G. W. (2003). Social Movements and the Transformation of Korean Democracy. Stanford University Press.
6. Kim, H. (2011). South Korea's Transition to Democracy: An Introduction. Routledge.
7. Lee, S. J. (2012). Contemporary Korean Political Thought in Search of a Post-Eurocentric Approach. Lexington Books.
8. Robinson, M. (2007). Korea's Twentieth-Century Odyssey: A Short History. University of Hawaii Press.
9. U.S. Department of State. (2022). Background Notes: South Korea.
10. South Korean Government Reports and National Archives (2023).

- . Cumings, B. (2005). *Korea's Place in the Sun: A Modern History*. W. W. Norton & Company.
11. Kim, S. S. (2000). *Korea's Democratization*. Cambridge University Press.
  12. Shin, G. W. (2003). *Social Movements and the Transformation of Korean Democracy*. Stanford University Press.
  13. Lee, S. J. (2012). *Contemporary Korean Political Thought*. Lexington Books.
  14. U.S. Department of State (2023). *Background Notes: South Korea*.
  15. The Economist Intelligence Unit (2023). *Democracy Index Report: South Korea*.
  16. Armstrong, C. K. (2013). *The Koreas*. Routledge.
  17. Oberdorfer, D. (1997). *The Two Koreas: A Contemporary History*. Basic Books.
  18. Robinson, M. (2007). *Korea's Twentieth-Century Odyssey: A Short History*. University of Hawaii Press.
  19. Kim, H. (2011). *South Korea's Transition to Democracy: An Introduction*. Routledge.
  20. Hagen, K. (2018). *South Korea: Economic Growth and Democratic Consolidation*. Springer.
  21. Kang, D. C. (2016). *American Grand Strategy and East Asian Security in the 21st Century*. Cambridge University Press.
  22. Moon, C. (2019). *The Evolution of South Korean Democracy: A Historical Perspective*. Palgrave Macmillan.
  23. Park, B. (2020). *Korea's Political Development: An Institutional Perspective*. Oxford University Press.
  24. You, J. S. (2015). *Democracy, Inequality and Corruption: Korea, Taiwan and the Philippines Compared*. Cambridge University Press.
  25. Croissant, A. (2014). *Democratization and Civil-Military Relations in South Korea*. Routledge.
  26. Kim, H. J. (2019). *South Korea's Political Economy in the Post-Democratization Era*. Lexington Books.